

Dues dècades de trajectòria virtuosa

Aquells que per edat, com és el meu cas, vam tenir l'ocasió de viure i de conèixer com era el teatre espanyol en els darrers anys del franquisme –i si l'espanyol era dolent, el valencià era encara pitjor, inexistent–; aquells que vam començar a fer teatre independent i que, un cop arribada la democràcia, vam assistir al procés de reconversió de les infraestructures escèniques; aquells, dic, les dones i els homes de la meua generació i d'aquella que ens va precedir, vam tenir l'oportunitat de conèixer de primera mà el naixement i la consolidació de molts projectes teatrals. Va ser un procés llarg, ple de dificultats, amb avanços i retrocessos, de vegades originats per la dinàmica dels grups; d'altres, per factors externs, fruit de les contradiccions polítiques i dels canvis en els models de gestió institucional. I va ser un procés ple també d'èxits i de fracassos.

Moma Teatre és, sense dubte, un dels projectes sorgits en aquells anys que millor ha sabut créixer i madurar. I això es deu bàsicament al convenciment i a la tenacitat –de vegades un punt il·luminada o al·lucinant, si es vol–, però sobretot al talent de qui ha estat el seu pare i també el seu personal i intransferible referent artístic: el seu director, Carles Alfaro.

Mai no li he preguntat a Carles d'on ve el nom d'aquest projecte, però crec que l'origen l'hem de buscar en el valencià més ball de la Moma, que podem veure tots els anys al cap i casal en la processó del Corpus. Recordem en què consisteix aquella petita pantomima ballada: la Moma, que representa la virtut, és festejada pels set pecats capitals, amb la intenció que abandone la recta drecera. Però la Moma, constant, no cedeix als seus requeriments i acaba triomfant.

Òbviament, no he contat aquesta història per simples vel·litats filològiques, sinó perquè crec que de vegades, i molt sovint de manera inconscient –o subconscient–, el nom de les coses ens explica alguna de les seues característiques més ocultes. I és que la trajectòria de Moma ha discorregut una mica com la dansa que acabem de referir. Si canviem Virtut per Teatre (Teatre Virtuós, és a dir, Teatre que defensa la Virtut teatral, el bo i millor d'aquesta expressió artística, avui tan oblidada) veurem com aquesta ha de mantenir-se també en estat permanent de lluita, per defensar-se de tots els vicis que l'assetgen. Fins ara, la nostra Moma ha aconseguit de supe-

Escena d'*El muntaplats*, de Harold Pinter (1985). Moma Teatre ret enguany un homenatge a l'autor anglès, que ha marcat bona part de la seua trajectòria.

rar-los. Però no ha estat una tasca gens fàcil. Perquè hi ha hagut moments difícils, períodes foscos, de desconcert, gairebé de desànim. Però de tots aquests se n'ha pogut sortir, ha sabut aprendre de les pròpies errades, i ha pogut anar, pas a pas, augmentant en coherència i depurant el seu llenguatge.

De la primera època de Moma, quan només era Moma Teatre, voldria destacar un muntatge que al cap dels anys s'ha convertit en recurrent: em referesc a *El*

muntaplats, de Harold Pinter. L'elecció de Pinter, però, no és casual: ens parla ben clarament de la predilecció per un tipus de teatre molt concret, que conformarà una de les principals línies d'actuació de Moma; un teatre que planteja els grans conflictes de l'home contemporani, amb una dramaturgia arriscada, minuciosa, actual, però ni superficial ni gratuïta.

Després d'un intens recorregut per diverses seus, és amb la inauguració del nou i definitiu Espai Moma que la companyia i la sala es convertiran en un referent fonamental del teatre valencià i gaudiran d'una excel·lent acollida de públic i crítica, no sols pel que fa a les produccions pròpies sinó també per la qualitat i coherència de la seua programació. La voluntat de repertori de Moma, que ells mateix qualifiquen d'heterodox, i l'excel·lent acollida rebuda en algunes de les sales més prestigioses de l'estat, han fet de Moma un exemple sense dubte a imitar. Perquè aquesta heterodòxia de què ells parlen –Pinter, Ionesco, Voltaire, Frisch o Camus– al costat d'autors contemporanis, preferentment valencians, o de l'experimentació no sols formal sinó també (o sobretot) història i/o política –i tot això gairebé sempre en valencià–, conformen un ventall de propostes que ja les voldrien com a pròpies els nostres teatres dits institucionals. En altres paraules: enmig de la incongruència i l'aleatorietat que ha caracteritzat la producció pública dels darrers anys, Moma Teatre ha assumit, des de la iniciativa privada, una part important del que hauria de ser –o del que diuen que serà: millor ens esperem a veure-ho– l'ideari d'un teatre nacional valencià, la qual cosa no està gens malament, o almenys a mi m'ho sembla, per a vint anys de trajectòria –tornem a l'exemple de la nostra Moma del Corpus– virtuosa.

Rodolf Sirera